

Esmeralda Mustafić

ISKAZIVANJE UZROČNOG I POSLJEDIČNOG ZNAČENJA PRIJEDLOZIMA OD I DO U SAVREMENOM BOSANSKOM JEZIKU*Sažetak*

Prijedlozi od i do su prijedlozi koji primarno služe za iskazivanje prostornog odnosa, pri čemu je njihov odnos binarnog karaktera. Prijedlog od je prijedlog ablativnog tipa sa značenjem markiranja prostornog odnosa i označava početnu tačku kretanja. S druge strane, prijedlog do uz isto početno značenje, tj. markiranje prostornog odnosa, označava završnu tačku, odnosno granicu kretanja. Ovi prijedlozi u kombinaciji sa imenskom riječi u genitivu formiraju prijedložno-padežne izraze koji osim prostornog, mogu imati uzorčno i posljedično značenje. Istraživanje za potrebe ovog rada je obavljeno na korpusu tekstova književnoumjetničkog i administrativnog funkcionalnog stila, kako bi se dobila jasna slika o upotrebnim vrijednostima ova dva prijedloga u uzročnom i posljedičnom značenju.

Ključne riječi: prijedlozi, prijedložno-padežni izrazi, adverbijalna odredba, uzrok, posljedica

EXPRESSING CAUSAL AND CONSEQUENTIAL MEANING WITH THE PREPOSITIONS *OD* AND *DO* IN CONTEMPORARY BOSNIAN LANGUAGE

Abstract

The prepositions od (from) and do (to) primarily serve to express spatial relations, and their mutual relationship is, in principle, of a binary character. The preposition od belongs to the ablative type, functioning as a marker of spatial relation and denoting the starting point of movement. Conversely, the preposition do, while sharing the same fundamental spatial function of marking relational boundaries, designates the endpoint or limit of movement. When combined with a noun in the genitive case, these prepositions form prepositional-case constructions which, in addition to spatial meaning, may also convey causal and consequential meanings.

For the purposes of this study, the analysis was conducted on a corpus of texts representing both the literary-artistic and administrative functional styles, with the aim of obtaining a clearer insight into the semantic and functional values of these two prepositions in expressing causal and consequential relations.

Keywords: *prepositions, prepositional-case constructions, adverbial adjunct, cause, consequence*

Uvod

Uzrok i posljedica u jeziku se mogu iskazati mnoštvom jezičkih jedinica. Ovo istraživanje se bavi proučavanjem uzroka i posljedice iskazanih prijedložno-padežnim izrazima *od + imenska riječ u genitivu* i *do + imenska riječ u genitivu*. Ovi prijedložno-padežni izrazi će formirati adverbijalnu odredbu uzroka i adverbijalnu odredbu posljedice.

Istraživanje je sprovedeno na dva kvalitativno različita funkcionalna stila, književnoumjetničkom i administrativnom funkcionalnom stilu. Razlog za upotrebu baš ova dva stila je upravo zbog njihove prirode. Književnoumjetnički funkcionalni stil je u principu slobodan kada su u pitanju kombinovanja jezičkih jedinica dok je administrativni funkcionalni stil potpuno suprotan, odlikuje se tekstovima koji su primarno formalne prirode, i nikakva upotreba drugačijih jezičkih jedinica nije dozvoljena. Oni su jedan drugom svojevrsni antonimi i smatralo se da će se ovakvim pristupom dobiti konkretna slika o upotrebi prethodno navedenih prijedložno-padežnih izraza za iskazivanje uzroka i posljedice.

Od + imenska riječ u genitivu

Rada Stijović u radu *Semantičko-sintaksičke odlike konstrukcija s predlozima od-do u međusobnoj korelaciji* (2006) navodi da je prijedlog *od* u sintaksičkim pozicijama većinom ablativnog tipa, sa osnovnim značenjem markiranja prostornog odnosa, tačnije kretanja pri čemu prijedlog *od* aktualizira početnu fazu kretanja. Autorica dalje navodi da se prijedlog *od* također može definirati kao element genitivne sintagme koja vrši ulogu dopune glagola i pri tome može označavati udaljavanje, oslobađanje, ishodište, porijeklo, uzrok, vrijeme i način (v. Stijović, 2006:93-94). U *Gramatici crnogorskoga jezika* (2010) se, također, navodi da prijedložno-padežni izraz *od + G* može, uz značenja kretanja, vremena, načina, imati i uzročno značenje (v. Čirgić, Pranjковиć, Silić, 2010:186-187). I u *Gramatici bosanskoga jezika* (2024) se spominje ovaj prijedložno-padežni izraz u kontekstu upotrebe za iskazivanje uzročnog značenja pri čemu se navodi da ovaj prijedložno-padežni izraz formira uzrok koji postoji istovremeno sa posljedicom, kao i da primarno označava uzrok efektor (v. Palić, 2024:466-470).

U istraženom korpusu dva navedena funkcionalna stila potvrđeno je mnoštvo primjera adverbijalne odredbe uzroka iskazane prijedložno-padežnim izrazom *od + imenska riječ u genitivu*. Književnoumjetnički funkcionalni stil je ponudio mnoštvo primjera, dok je u administrativnom funkcionalnom stilu potvrđena tek nekolicina.

Srce mi neobično kucalo od uzbuđenja... (AHBM, 126); *Koravac vri šarenim nošnjama, a tijela gore od silne vrućine.* (HHGK, 60); *Vepar se zavalio od smijeha, udari Muftiju po koljenu.* (SKP, 167); *I u ovom teškom vremenu znale bi je ipak natjerati na suze od smijeha.* (JMS, 141); *Kad su je uz pjesmu i pucanje prangija odvukli u okićenoj arabi Ismetovoj kući, njezinu novom domu, plakala je od sreće, što ide ljubljenom, a i od bola što ostavlja majku.* (EČLA, 81); *Svi se žacnuše od začuđenja.* (EMZ, 153); *Plače od nemoći pred teškim pitanjem.* (DSN, 64); *Pa se sjetim kako sam jednog čovjeka prenio preko nabujale rijeke, a on se uneredio od straha.* (MST, 59)

U radu je uspostavljen i kriterij preoblike za provjeru uzročnog značenja na koji se mogu podvrgnuti svi pronađeni i slični primjeri. Ogleda se u zamjeni prijedložno-padežnog izraza *od + imenska riječ u genitivu* sa općeužročnim prijedložno-padežnim izrazom *zbog + imenska riječ u genitivu*. Na primjer: *Nekad bi Minka od dosade uzela koju knjigu da čita..* (AHBM, 53) → *Nekad bi Minka zbog dosade uzela koju knjigu da čita;* *Zrak je titrao od velike sparine.* (AHBM, 67) → *Zrak je titrao zbog velike sparine;* *Usnio on kako se u dedinu podrumu guši od*

vlage i dršće od zime. (EČLA, 229) → *Usnio on kako se u dedinu podrumu guši zbog vlage i dršće zbog zime.*

Kada se govori o bilo kojoj adverbijalnoj odredbi uzroka, u principu se govori o opisivanju i preciziranju glagolske radnje. Pod tim se podrazumijevaju takvi sintagmatski odnosi gdje se ovaj prijedložno-padežni izraz primarno veže uz glagol, odnosno predikat rečenice, te funkcionalnom preobrazbom preuzima svojstva adverbijalne odredbe uzroka. Takvi primjeri su u istraženom korpusu najbrojniji.

Međutim, istraživanje je pokazalo da se prijedložno-padežni izraz *od + imenska riječ u genitivu* sa uzročnim značenjem može javiti i u supstantivnim i adjektivnim sintagmama, kao i da može biti dijelom leksičkog jezgra imenskog kopulativnog predikata.

Kada je prijedložno-padežni izraz *od + imenska riječ u genitivu* vezan za imensku vrstu riječi, on je dijelom supstantivne sintagme, gdje opet funkcionalnom preobrazbom preuzima svojstva nekongruentnog atributa sa uzročnim značenjem.

Ono zbog čega sam u tom snu razapet, to je treperenje između straha od ogromne dubine pod mnom... (SKP, 30); Dok mi priča, zaleđenog lica, punog tragova od bubuljica... (SKP, 36); Ostalo je isto bljedilo, od malokrvnosti, koja kao da i njenim krupnim očima ispija plavet. (SKP, 100); U hodniku je od izlaznih vrata studenilo, i ona, kao da se strese, spusti ruke sa krsta.. (JMS, 29); Gnjev od nemoći pretkivao se u strepnju. (DSN, 7); Niti je s odraslim ukućanima dijelio bezdan briga o dječijim prehladama, proljevima, ubojima i ubodima po nogama, čvorugama od tuče ili pada u trku. (DSN, 59); Ako se ženiš iz straha od starosti, jalovost staromomačku da pretekneš, nađi prema sebi... (DSN, 268); Gotovo i ne mislim više na borbe, na rane, na surovost koja se zove junaštvo, na gađenje od klanja, od krvi, od bezdušnog zanosa, od životinjskog straha. (MST, 15); Kao strah od groma, od potresa, od kobi, strah koji se ne može objasniti ni otkloniti. (MST, 88)

U administrativnom funkcionalnom stilu je potvrđeno nekoliko primjera uzročnog značenja kada je prijedložno-padežni izraz u funkciji nekongruentnog atributa.

Ko ne postupi po propisima ili naredbama kojima nadležni organ zdravstvene službe određuje preglede, dezinfekciju, odvajanje bolesnika ili drugu mjeru za suzbijanje ili sprečavanje zarazne bolesti kod ljudi, pa zbog toga dođe do opasnosti od širenja zarazne bolesti, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine. (KZBiH, 73); Kaznom iz stava 1. ovog člana kaznit će se ko za vrijeme dok traje opasnost od bolesti i štetočina koje mogu ugroziti biljni svijet ne postupi po naredbi ili odluci nadležnog organa donesenoj na osnovu propisa kojim se određuju mjere za suzbijanje ili sprječavanje bolesti ili štetočina. (KZBiH, 101); Statut visokoškolske ustanove obavezno sadrži odredbe koje: a) osiguravaju slobodu studenata da, u skladu sa zakonom, ispituju i testiraju primljena znanja i da nude nove ideje i kontroverzna i nepopularna mišljenja, a da se time ne izlažu opasnosti od gubitka svog statusa ili bilo koje druge privilegije koju, eventualno u visokoškolskoj ustanovi uživaju. (ZVOUNZE, 566); Dok se ne riješi sukob nadležnosti, sud kome je predmet ustupljen dužan je poduzimati one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odgode. (ZPP, 5)

U književnoumjetničkom funkcionalnom stilu su potvrđeni primjeri kada je prijedložno-padežni izraz dijelom adjektivne sintagme te ponovo, funkcionalnom preobrazbom, ima funkciju adverbijalne odredbe uzroka.

Grozdana, sva **bolna od želje**, sjedi u bašti i čeka Grozdana. (HHGK, 64); Bježim pogledom uz liticu, svu još u svjetlosti dana, **šumnu od lepeta** krila. (SKP, 85); **Nagluh od godina**, više, kao da priča svoj šumi. (SKP, 155); Valjda je branila svoje djetinjstvo i nije pitala za cijenu odbrane: znala je biti **modra od batina**. (JMS, 84); Onako sva **raskvašena od parenja** samo što nije od iznenađenja isпустиła lavor s vodom. (JMS, 102); Umjesto sigurnih pisaka voza, njegove pare i sagorjelog ćumura, što su se u minutu tačno pojavljivali po životnim tračnicama, **sjajnim i cičećim od** usijane **trke**... (JMS, 137); Svojim krupnim glasom, već malo **okreštanim od** stalnog **vikanja**, pozivao je telal nazočne... (EČLA, 23); Obadvojica su dugo stajali nasred toga u korov zaraslog dvorišta, **nijemi od straha**. (EČLA, 66); Sav je bio obuzet dedom tako da bi navečer, **umoran od rada i posjeta** dedi, odmah legao... (EČLA, 92); Alija ga, **crven u licu od** uvrijeđena **ponosa**, sažalno se smijući uze u svoje jake ruke i blago položi na dušek... (EČLA, 118); **Blijedih lica od straha**, kršili oni ruke i pitali sebe... (EMZ, 77); **Prestravljeni od** onog **boja**, a **umorni od bijega** i puta odmorili se i oporavljali. (EMZ, 110); Ionako **poluslijep od** sivkaste **zavjese** koja po zenicama iz mjeseca u mjesec gušća biva, ne otkri u sobi ništa neobično. (DSN, 8); Kuća Babunića pokisla, ubuđavjela, ubijena šutnjom, ustajalim vazduhom i nezdravim pokumrakom, dočeka dolaznika ustrašena i **mrka od nepovjerenja**. (DSN, 15); Visok, **bijel od** kamene **prašine** neimar Vid, sjedio je pred njim. (DSN, 98); Preplivao sam **od kiša nabujali** Djestar, i tako se spasio. (MST, 7)

Uzročno značenje je pronađeno i u nekoliko primjera kopulativnog imenskog predikata, gdje prijedložno-padežni izraz *od* + *G* ima poziciju leksičkog jezgra kopulativnog imenskog predikata.

A možda je i od nahlade! (AHBM, 41); *Nije to, osjećam, samo od njenog sala i uzbuđenja što im je neko od mojih poslije toliko vremena ušao u kuću.* (SKP, 110); *Majka se smiješi koliko da mu pokaže da joj šutnja nije od teška razloga.* (DSN, 56)

S obzirom na sve navedeno, može se zaključiti da je prijedložno-padežni izraz *od* + *G* izuzetno raširen kada je u pitanju deriviranje uzročnog značenja, ali u književnoumjetničkom funkcionalnom stilu. Istraženi korpus administrativnog funkcionalnog stila nije pokazao značajnu raširenost upotrebe ovog prijedložno-padežnog izraza sa uzročnim značenjem. Administrativni funkcionalni stil je u principu stil formalnog jezika, dok je ovaj prijedložno-padežni izraz, kada iskazuje uzrok, poprilično kontekstualno uslovljen, što znači da se samo u određenim kontekstima javlja kao uzrok. Administrativni funkcionalni stil podrazumijeva jasne, precizne i svima razumljive rečenice pa se smanjena upotreba ovog prijedložno-padežnog izraza za iskazivanje uzroka u administrativnom funkcionalnom stilu mogla i očekivati.

Pokazanim kriterijem preoblike se može dokazati da navedeni primjeri zaista imaju uzročno značenje, i kada se nalaze u direktnoj vezi sa glagolom te imaju funkciju adverbijalne odredbe uzroka, i kada su dijelom imenskog kopulativnog predikata, i kada su u funkciji nekongruentnog atributa kao i kada se vežu uz pridjev, te funkcionalnom preobrazbom preuzimaju funkciju adverbijalne odredbe uzroka. Rezultati istraživanja potvrđuju ranija istraživanja Rade Stijović (2006) u radu *Semantičko-sintaksičke odlike konstrukcija s predlozima od-do u međusobnoj korelaciji* gdje navodi da sintaksičke konstrukcije s prijedlozima *od-do* mogu imati tri funkcije, a to su: funkcija adverbijalne odredbe, funkcija nekongruentnog atributa i funkcija predikata, tačnije imenskog predikata (v. Stijović, 2006:109-110).

Do + imenska riječ u genitivu

Genitiv sa prijedlogom *do* formira prijedložno-padežni izraz koji označava blizinu dvaju predmeta, i tom je prostornom odnosu svojstveno kretanje jednog predmeta ka drugom kao granici kretanja (v. Čirgić, Pranjković, Silić, 2010:187). Tu je i osnovna razlika od prijedloga *od* koji predstavlja udaljavanje od drugog predmeta. U navedenoj *Gramatici crnogorskoga jezika* (Čirgić, Pranjković, Silić, 2010:187) nema pomena o posljedičnom značenju izraženom pomoću ovog prijedložno-padežnog izraza. Rada Stijović (2006) u radu *Semantičko-sintaksičke odlike konstrukcija s predlozima od-do u međusobnoj korelaciji* izdvaja nekoliko značenja prijedloga *do*, ali nijedno od tih značenja nije posljedično. Autorica navodi da postoje tri sintaksičke funkcije konstrukcija sa prijedlogom *do*, a to su: funkcija priloške odredbe koja je najčešća, funkcija nekongruentnog atributa i funkcija leksičkog jezgra imenskog predikata (v. Stijović, 2006:109-110).

Luka Vukojević u knjizi *Izražavanje posljedičnih odnosa u hrvatskome standardnom jeziku* (2008:119) kaže da je „za izražavanje posljedičnog značenja u jednostavnoj rečenici upotrijebljena konstrukcija koja je u antonimnome odnosu s konstrukcijom *od + G*, tj. konstrukcija *do + G*. Ta je konstrukcija također prvobitno prostorno-vremenska, a označuje mjesto završetka kretanja ili vrijeme okončanja radnje, ili još i granicu. Po pomiješanosti značenja, polisemičnosti, konstrukciji *do + G* među složenim ustrojstvima slične su korelativne posljedične rečenice s distaktnim veznikom *tako, toliko, takav ... da*“.

U istraženom korpusu književnoumjetničkog stila je pronađen značajan broj primjera u kojima prijedložno-padežni izraz *do + imenska riječ u genitivu* ima posljedično značenje. Prvi dio pronađenih primjera se odnosi na adverbijalnu odredbu posljedice. Prijedložno-padežni izraz *do + imenska riječ u genitivu* je sintagmatski vezan uz glagol, te, funkcionalno preobražen, vrši funkciju adverbijalne odredbe posljedice.

Rukom rastra maglu i pogled joj odjednom zahvati sve promjene na toliko znanom pejzažu: snijeg je preko noći napadao do neprohoda... (JMS, 33); Nikad nisi siguran da su oni, ali zaboli do srži, i to je bitno. (JMS, 39); Babo se do suza smijao i bacao je u vazduh. (JMS, 104); Predavala se igri do slasti punine. (JMS, 185); U jednom trenutku, dužem ili kraćem, ne zna, nije čula više njegov dah, primirio se do nepostojanja... (JMS, 195); Ma, eto, pjevam – prošaputa zarumenjevši se do iza ušiju. (EČLA, 32); Pokisao Alija do kože. (EČLA, 34); U njemu je rasla, širila se neka neodoljiva slast, neka meka, do klonulosti i iznemoglosti opojna milina... (EČLA, 227); Ako on to nije, preostaje samo još jedno objašnjenje: preosjetljiv, a donekle obrazovan momak pobjegao je iz nekakve strave, a pomisao na nju uvijek mu je razmahivala sve sposobnosti do zadivljućih razmjera. (DSN, 7); Stjerali ste naš imetak do balčaka, a naše ime do podsmijeha, (DSN, 25); Ni uzbuđeni Muhidin u svečanom odijelu, ni radoznali gosti koji su pristizali pješice ili na konjima nisu primjećivali ni djelić onog što je njega boljelo i vrijeđalo, do grča, do povraćanja. (DSN, 121); Pa blijeda ispošćena zanesena Muhidinovca baca čunak sad lijevom sad desnom i gruha „brdom“ do mraka, do besvijesti. (DSN, 229); I kad sam pomislio da me zbog ovoga sigurno nije pozvao, a studen me prožela do kosti zbog njegovog razloga, koji ću tek čuti, desilo se nešto kao u naivnim dječijim pričama... (MST, 112); Kad se vratio, počeo je da pije, po osam dana, do potpune besvijesti, da obamre. (MST, 218)

Kriterij preoblike za provjeru posljedičnog značenja u ovom slučaju može funkcionirati jedino da se prijedložno-padežni izraz rekonstruira u složenu rečenicu sa posljedičnom klauzom, koju Luka Vukojević (2008:124) naziva količinsko-posljedičnom. Tada se u preoblikovanim rečenicama pojavljuje količinski intenzifikator *toliko*: *Babo se do suza smijao i bacao je u*

vazduh. (JMS, 104) → *Babo se **toliko** smijao **da** su mu potekle suze.* Veznik *da* je jedan od karakterističnih veznika posljedičnih zavisnih rečenica. Ova rečenica se može i opisno razložiti kako bi se jasnije vidjelo posljedično značenja: Rečenica *Babo se smijao* je u uzrok, dok nastavak *toliko da su mu potekle suze* predstavlja posljedicu koja je proizašla iz glavne rečenice.

U istraženom korpusu je pronađeno tek jedan primjer u kojem je prijedložno-padežni izraz *do + imenska riječ u genitivu* u funkciji nekongruentnog atributa koji ima posljedično značenje.

*Brze izmjene, kloparanja, rat, pa nije više rat, pa nove države, nova dijeljenja: **toliko** je sve izgledalo nestvarno da se porodica samo još jače predala unutarnjem nekom kruženju, kao da je to još jedina preostala ozbiljna grana koja se može zadržati u ruci; **otupljenost do nepoimanja.*** (JMS, 118)

Nekoliko primjera prijedložno-padežnog izraza *do + imenska riječ u genitivu* sa posljedičnim značenjem u istraženom korpusu je pronađeno i u situaciji kada su sintagmatski vezani za pridjev, pa ponovo funkcionalnom preobrazbom preuzimaju svojstva adverbijalne odredbe posljedice.

*Umjesto uda i đulsije miris džamijskih zova, **gust do nepodnošljivosti** i razgaljivan tankim mirisima džamijskog cvijeća.* (SKP, 133); *Ne, to je sve ipak nemoguće, jer Alija je **pošten do gluposti.*** (EČLA, 263); *Jedni govorili da se kreće niz Bosnu prema Švabi, drugi uz Bosnu napramu turskoj vojsci, a treći **ozlojeđeni do grdila** s izdajstva građana ovamo...* (EMZ, 54)

Luka Vukojević u prethodno spomenutoj knjizi napominje da se u zavisnoj poziciji takvih konstrukcija najčešće pojavljuju apstraktne imenice (do besvijesti, do klonulosti, do nepodnošljivosti...), te navodi da je imenicama iz tog semantičkog razreda značenje posljedice implicitno. Apstraktne imenice koje se pojavljuju u ovim konstrukcijama djelomično gube svoje vlastito leksičko značenje, a dobijaju značenje intenzivnosti. Zavisna pozicija može biti ispunjena i konkretnom imenicom (do suza, do kože, do iza ušiju...) i njima se označava fizičko stanje čovjeka (v. Vukojević, 2008:121-124). Sve ovo je potvrđeno u primjerima koji su pronađeni u istraženom korpusu.

U istraženom korpusu administrativnog funkcionalnog stila nisu pronađeni primjeri prijedložno-padežnog izraza *do + G* sa posljedičnim značenjem. S obzirom na sve navedeno, može se zaključiti da administrativni funkcionalni stil ne poznaje iskazivanje posljedice ovim prijedložno-padežnim izrazom, dok je u književnoumjetničkom stilu situacija drugačija jer je pronađen značajan broj primjera. Razlog za ovakvo stanje leži u tome što je upotreba ovog prijedložno-padežnog izraza za iskazivanje posljedičnih odnosa poprilično kontekstualno uslovljena i predstavlja svojevrsnu stilsku upotrebu, budući da se u zavisnoj poziciji i javljaju samo apstraktne imenice. Administrativni funkcionalni stil nema mogućnost kontekstualnog uslovljavanja određenih dijelova teksta, niti stilskog uređivanja istog pa se neupotrebljavanje ovog prijedložno-padežnog izraza u administrativnom funkcionalnom stilu donekle i podrazumijeva.

Zaključak

Prijedložno-padežni izrazi *od + imenska riječ u genitivu* i *do + imenska riječ u genitivu* primarno služe za iskazivanje prostornog odnosa, gdje prijedlog *od* označava početku tačku kretanja, odvajanje, dok prijedlog *do* označava završnu tačku kretanja, granicu. Kroz istraživanje se pokazalo da se ovi prijedložno-padežni izrazi mogu koristiti i za iskazivanje uzročnog i posljedičnog značenja. Istraživanje je sprovedeno na korpusima tekstova

književnoumjetničkog i administrativnog funkcionalnog stila. Književnoumjetnički funkcionalni stil je, zbog slobode u izboru jezičkih sredstava, pokazao izuzetnu stilsku rasprostranjenost navedenih prijedložno-padežnih izraza za iskazivanje uzroka i posljedice, dok je administrativni funkcionalni stil, s druge strane, pokazao svoju ograničenost kada je u pitanju iskazivanje uzroka i posljedice navedenim prijedložno-padežnim izrazima. Iz svega navedenog, može se zaključiti da je upotreba prijedložno-padežnih izraza *od + imenska riječ u genitivu* i *do + imenska riječ u genitivu* za iskazivanje uzroka i posljedice u savremenom bosanskom jeziku prisutna u savremenom bosanskom jeziku što je potvrđeno ovim istraživanjem.

Conclusion

Prepositional-case constructions *od + noun in the genitive case* and *do + noun in the genitive case* in contemporary Bosnian primarily serve a spatial function. The preposition *od* denotes the starting point of movement or separation, while *do* indicates the endpoint of movement or a boundary. However, the results of the conducted research have shown that these constructions, in addition to their spatial meaning, can also be used to express causal and consequential relations.

The research was carried out on corpora of literary-artistic and administrative functional styles, with the aim of identifying the semantic and stylistic specificities of their use. The analysis revealed that the literary-artistic functional style, owing to its greater freedom in the choice of linguistic means, demonstrates a wide range of possibilities for using these prepositional-case constructions to express cause and consequence. In contrast, the administrative functional style, due to its formality and normativity, shows a significantly more limited use of these constructions in that function.

Based on the results of the analysis, it can be concluded that the prepositional-case constructions *od + genitive* and *do + genitive* are also relevant in expressing causal and consequential relations in contemporary Bosnian, confirming their semantic multilayeredness and functional adaptability across different stylistic contexts.

IZVORI

Književnoumjetnički funkcionalni stil:

1. EČLA – Čolaković, Enver (1998), *Legenda o Ali-paši*, Svjetlost, Sarajevo
2. AHBM – Hivzi Bjelevac, Abdurezak (2000), *Minka*, Svjetlost, Sarajevo
3. HHGK – Humo, Hamza (1989), *Grozdanin kikut*, SOUR Veselin Masleša, Sarajevo
4. SKP – Kulenović, Skender (2004), *Ponornica*, Civitas d.o.o., Sarajevo
5. EMZ – Mulabdić, Edhem (1995), *Zeleno busenje*, Svjetlost, Sarajevo
6. JMS – Musabegović, Jasmina (1991), *Skretnice*, Svjetlost, Sarajevo
7. MSDS – Selimović, Meša (2014), *Derviš i smrt*, Connectum, Sarajevo
8. DSN – Sušić, Derviš (1986), *Nevakat*, NIŠRO Oslobođenje, Sarajevo

Administrativni funkcionalni stil:

1. ZOR – Zakon o radu, Službene novine FBiH br. 44/2022 <https://fuzip.gov.ba/dokumenti/zakon-o-radu-sl-novine-fbih-br-44-22-3/>
2. KZBiH – Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” br. 36/03, <https://www.advokat-mehmedagic.com/zakoni/Krivicni-zakon-FBiH-integralni-tekst>
3. ZVOZDK – Zakon o visokom obrazovanju Zeničko-dobojskog kantona, https://unze.ba/wp-content/uploads/2022/07/Zakon-o-visokom-obrazovanju-ZDK_Službene-novine-ZDK-12_22_compressed.pdf
4. STUNZE – Statut Univerziteta u Zenici, <https://unze.ba/wp-content/uploads/2022/10/Statut-UNZE.pdf>
5. ZPP – Zakon o parničnom postupku, Službene novine Federacije BiH, broj 53/03; Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, br.98/15, <https://advokat-prnjavorac.com/zakoni/Zakon-o-parnicnom-postupku-FBiH-precisceni-tekst-2015.pdf>
6. ZOO – Zakon o obligacionim odnosima Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, autorski prečišćeni tekst, <https://advokat-prnjavorac.com/zakoni/Zakon-o-obligacionim-odnosima-FBiH-RS.pdf>
7. ZOPB – Zakon o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica, <https://www.zdk.ba/propisi/category/18-zakoni>
8. ZOIS – Zakon o izvršenju sankcija u Zeničko-dobojskom kantonu, <https://www.zdk.ba/propisi/category/180-izvršenje-sankcija>

LITERATURA

1. Antoš, Antica (1974), *Osnove lingvističke stilistike*, Školska knjiga, Zagreb.
2. Arnaut, Alica (2008), Uzrok kao granična kategorija u *Zbornik radova Pedagoškog fakulteta u Zenici*, Pedagoški fakultet u Zenici, Zenica, 151-158.
3. Babić, Stjepan, Težak, Stjepko (1996), *Gramatika hrvatskog jezika – priručnik za osnovno jezično obrazovanje*, Školska knjiga, Zagreb.
4. Barić, Eugenija i sur. (1979), *Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika*, Školska knjiga, Zagreb.
5. Brabec, Ivan, Hraste, Mate, Živković, Sreten (1968), *Gramatika hrvatskosrpskoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb.
6. Čedić, Ibrahim (2001), *Osnovi gramatike bosanskog jezika*, Institut za jezik, Sarajevo.
7. Čirgić, Adnan, Pranjković, Ivo, Silić, Josip (2010), *Gramatika crnogorskoga jezika*, Ministarstvo prosvjete i nauke, Podgorica.
8. Grupa autora - (2005) *Sintaksa savremenoga srpskog jezika – prosta rečenica*, Beograd, Institut za srpski jezik SANU

9. Ivić, Milka (1954), Uzročne konstrukcije s predlozima *zbog, od, iz* u savremenom književnom jeziku u *Naš jezik*, knjiga 5, sveska 5-6, 186-195.
10. Jahić, Dževad, Halilović, Senahid, Palić, Ismail (2000), *Gramatika bosanskoga jezika*, Zenica, Dom Štampe
11. Katičić, Radoslav (2002), *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Nakladni zavod Globus, Zagreb.
12. Katnić-Bakaršić, Marina (2001), *Stilistika*, Naučna i univerzitetska biblioteka, Sarajevo.
13. Palić, Ismail (2024), *Gramatika bosanskoga jezika – Sintaksa*, Univerzitet u Sarajevu – Institut za jezik, Sarajevo
14. Piper, Predrag i sar. (2005), *Sintaksa savremenoga srpskog jezika, prosta rečenica*, Institut za srpski jezik SANU, Matica srpska, Beograd.
15. Pranjković, Ivo (1996), Funkcionalni stilovi i sintaksa u *Suvremena lingvistika*, Vol 41-42, 519-527, Zagreb.
16. Silić, Josip, Pranjković, Ivo (2005), *Gramatika hrvatskoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb
17. Stijović, Rada (2006), Sintaksičko-semantičke odlike konstrukcija s predlozima *od-do* u međusobnoj korelaciji u *Južnoslavenski filolog*, LXII, 93-112.
18. Vajzović, Hanka, Zvrko, Husein (1994), *Gramatika bosanskog jezika*, Ministarstvo obrazovanja, nauke i kulture, Sarajevo.
19. Vukojević, Luka (2008), *Izražavanje posljedičnih odnosa u hrvatskome standardnom jeziku*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb.